

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ПНЗПО «Київський інститут
післядипломної педагогічної освіти»

К.О. Кушдавлатова

15.11.2024 р.

ТИПОВА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
«Комунікативний підхід та цифрова трансформація у викладанні
іноземних мов»

Розробник(и): Приватний навчальний заклад післядипломної освіти «Київський Інститут післядипломної педагогічної освіти», ЄДРПОУ 44345732

Рецензент(и): Директор ПНЗПО «Київський інститут післядипломної педагогічної освіти» Кушдавлатова К.О.

Термін дії програми: з 2025 до 2030 року

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність типової програми - Глобалізація вимагає від вчителя іноземної мови вміння створювати автентичне середовище навіть в умовах дистанційного навчання, використовуючи сучасні платформи та ШІ.

Цільова група: Вчителі англійської, німецької, французької та інших іноземних мов ЗЗСО.

Обсяг (тривалість): Загальний обсяг підвищення кваліфікації за цією програмою в межах одного освітнього циклу становить від 2 до 30 годин (0,06-1 кредит ЄКТС) та визначається індивідуально залежно від кількості обраних слухачем освітніх компонентів (тем). Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. У кожному випадку у сертифікаті зазначається фактично пройдений обсяг годин та тематика навчання.

Особливості реалізації програми - Програма має модульну структуру та реалізується у вигляді окремих освітніх циклів. У межах одного освітнього циклу слухач обирає одну або кілька тем відповідно до власних освітніх потреб. Кожна тема є логічно завершеним освітнім компонентом та може реалізовуватися автономно. Підсумковий обсяг підвищення кваліфікації в межах одного циклу формується шляхом накопичення обраних тем і становить від 2 до 30 годин. Слухач може проходити програму повторно, обираючи нові теми. За результатами кожного освітнього циклу видається окремий документ про підвищення кваліфікації із зазначенням фактично пройдених годин та тематики навчання.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: дистанційна

Мета підвищення кваліфікації - Удосконалення мовленнєвих та методичних навичок вчителів для підвищення мотивації учнів до вивчення мов.

Завдання підвищення кваліфікації:

- Опанування інструментів для інтерактивної взаємодії
- Методика розвитку навичок аудіювання та говоріння онлайн
- Використання мовних корпусів та онлайн-словників
- Організація міжнародних проєктів та телеколаборацій

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- лінгво-методична компетентність
- цифрова комунікація
- соціокультурна обізнаність
- професійна рефлексія

Очікувані результати підвищення кваліфікації: Педагоги зможуть ефективно використовувати цифрові ресурси для навчання мови, знімуть мовний бар'єр у учнів та підвищать якість підготовки до мовних іспитів.

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації - Оцінювання здійснюється на основі виконання рекомендованих практичних та самостійних завдань, участі в проектній діяльності, тестування або підсумкової роботи відповідно до програми.

Документ про підсумки підвищення кваліфікації - Сертифікат або свідоцтво про підвищення кваліфікації встановленого зразка із зазначенням теми, обсягу годин та кредитів ЄКТС відповідно до вимог законодавства

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Навчально-тематичний план відображає перелік можливих курсів (тем), що реалізуються в межах програми. Проходження всіх тем, наведених у плані, не є обов'язковим. Кожна тема є окремим освітнім компонентом і може реалізовуватися автономно.

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
1	Сервіси і додатки Google для організації спільної та командної роботи онлайн	1	1-29	2-30
2	Візуалізація навчального контенту за допомогою майндмепінгу або як навчати цікаво та захоплююче.	1	1-29	2-30
3	Як гаджети перетворити на помічника в роботі педагога.	1	1-29	2-30
4	Візуалізація навчального контенту, кроки до цікавого та захоплюючого уроку	1	1-29	2-30
5	Сучасні підходи викладання іноземних мов	1	1-29	2-30
6	Новітні методики викладання англійської мови. Особливості 5 класів НУШ.	1	1-29	2-30
7	Знайомство з методами та прийомами викладання німецької мови в 5 класах НУШ.	1	1-29	2-30
8	Мотивування учнів до навчання на уроках іспанської мови в НУШ.	1	1-29	2-30
9	Розвиток усного і писемного мовлення на уроках польської мови з урахуванням мовленнєвої компетентності учнів	1	1-29	2-30
10	Польська мова. Підвищення кваліфікації	1	1-29	2-30
11	Інтерактивні презентації у Power Point. Прості кроки до цікавих уроків.	1	1-29	2-30
12	Ефективні методи запам'ятовування. Розвиток уваги та зосередженості учнів.	1	1-29	2-30
13	Розширення візуальної сприйнятливості у навчальному процесі	1	1-29	2-30
14	Розкриття мовного потенціалу: інноваційна освіта з англійської мови для 5 класу в НУШ.	1	1-29	2-30
15	Надихаємо учнів до навчання: лайфхаки для цікавих уроків.	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
16	Покращення пам'яті: дослідження процесів та методів запам'ятовування.	1	1-29	2-30
17	Революція в класі: Додатки Google для оптимізації навчального процесу.	1	1-29	2-30
18	Впровадження Державного стандарту базової середньої освіти на уроках Іноземної мови НУШ	1	1-29	2-30
19	Віртуальні інструменти для взаємодії та контролю знань на дистанційному уроці: швидке опитування та зворотній зв'язок учнів	1	1-29	2-30
20	Оцінка рівня знань учнів за допомогою онлайн-тестів та опитування на дистанційному уроці: засоби та рекомендації для педагогів.	1	1-29	2-30
21	Сфери розвитку особистості та безпечно інклюзивне навчальне середовище на уроках англійської мови НУШ	1	1-29	2-30
22	Форми та методи організації діяльності учнів на уроках англійської мови	1	1-29	2-30
23	Методика викладання німецької мови в НУШ: різноманітність методів і технік.	1	1-29	2-30
24	Особливості застосування іншомовної літератури на уроках іноземної мови	1	1-29	2-30
25	Зарубіжна література на уроках іноземної мови: методи та стратегії для активізації навчального процесу	1	1-29	2-30
26	Сучасні методи та підходи до викладання німецької мови в НУШ: від змішаного навчання до інклюзії	1	1-29	2-30
27	Німецька мова - світ без бар'єрів: створення інклюзивного середовища на уроках іноземної мови.	1	1-29	2-30
28	Навчання діалогу та співпраці: розвиток комунікативних навичок на уроках іноземної мови в інклюзивному середовищі	1	1-29	2-30
29	Види діяльності для забезпечення опрацювання груп результатів на уроках іноземної мови у 8 класі НУШ	1	1-29	2-30
30	Роль штучного інтелекту у викладанні англійської: нові перспективи для вчителя	1	1-29	2-30
31	Захоплива подача матеріалу на уроках іноземних мов. Інструменти ШІ для підвищення ефективності навчання англійської.	1	1-29	2-30
32	Від "I don't understand" до впевненого слухання: як навчити дітей чути живу англійську через відео.	1	1-29	2-30
33	Формування навичок аудіювання на уроках англійської мови через автентичне відео: авторський підхід учителя	1	1-29	2-30
34	Англійська з вересня: ігрові й цифрові інструменти для мотивації	1	1-29	2-30

№	Назва теми	Лекції, год	Самостійна робота, год (мін.-макс.)	Усього, год (мін.-макс.)
35	Сучасний урок іноземної: як утримати увагу класу з перших занять	1	1-29	2-30

3. ЗМІСТ ТИПОВОЇ ПРОГРАМИ

Тема 1. Сервіси і додатки Google для організації спільної та командної роботи онлайн

Ключові питання теми: Під час пандемії сучасна освіта зіткнулася із проблемою організації дистанційного навчання. є велика кількість додатків та сервісів для організації спільної та командної роботи, зокрема це додатки Google, які є безпечними, безкоштовними і надзвичайно ефективними

Тема 2. Візуалізація навчального контенту за допомогою майндмепінгу або як навчати цікаво та захоплююче.

Ключові питання теми: Сучасне життя, зокрема навчальне, є настільки активним, що іноді нам не вистачає банальної структурованості. Мапа думок є потужним мисленнєвим інструментом. Тож під час тренінгу розберемо, як створювати мапу думок і як з нею далі працювати

Тема 3. Як гаджети перетворити на помічника в роботі педагога.

Ключові питання теми: Опанувати основні поняття, а саме: - сучасні технології в навчальному процесі - як працює мозок дитини, враховуючи вікові особливості - як спілкуватись з батьками, щодо гаджетів в житті дитини - як гаджети, перетворити на помічника в роботі педагога

Тема 4. Візуалізація навчального контенту, кроки до цікавого та захоплюючого уроку

Ключові питання теми: Сучасний освітній процес вимагає особливої майстерності від вчителя, пошуку нових методів, прийомів та технологій навчання. З метою підтримки мотивації учнів до навчання, реалізації принципів компетентнісного навчання в нагоді стануть окремі освітні сервіси, які пробудять внутрішню мотивацію учнів до навчання CANVA, KAHOOT, WORDART, Classtime, LearningApps та ін.

Тема 5. Сучасні підходи викладання іноземних мов

Ключові питання теми: Під час тренінгу мова йтиме про вибір програм, підходи, форми і методи роботи сучасного вчителя іноземних мов. Окремо зосередимося на практичному досвіді

Тема 6. Новітні методики викладання англійської мови. Особливості 5 класів НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає іноземну мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити на англійській про англійську. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Як полюбити чужу культуру, не зраджуючи своїй. Відповіді на ці та інші питання ми охоче представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 7. Знайомство з методами та прийомами викладання німецької мови в 5 класах НУШ.

Ключові питання теми: Обговоримо програми, планування, розробки конспектів уроків з німецької для учнів 5 класу НУШ. Підходи до викладання німецької сучасним дітям

Тема 8. Мотивування учнів до навчання на уроках іспанської мови в НУШ.

Ключові питання теми: Технологія BYOD та медіа технології як основа для застосування фото в освітньому процесі Приклади застосування фото на уроках іноземної мови у початковій школі Умови ефективності застосування фото у навчанні іноземних мов

Тема 9. Розвиток усного і писемного мовлення на уроках польської мови з урахованням мовленнєвої компетентності учнів

Ключові питання теми: Мовлення є формою актуального існування мови. Мовлення не існує поза мовою, але і сама мова залишається живою лише за умови активного використання людьми. У процесі опанування іноземної мови існує загроза зосередження на проміжних завданнях, як-от вивчення слів, граматичних правил. Такий підхід, звісно, дає свої результати у отриманні певних знань і навичок, проте не розвиває уміння висловлювати власну думку, реагувати на конкретну мовленнєву ситуацію, підтримувати розмову. Потреба вдосконалювати мовлення існує на кожному етапі вивчення мови і при належному підході досягається за короткий час навіть при мінімальній граматичній і лексичній компетентції.

Тема 10. Польська мова. Підвищення кваліфікації

Ключові питання теми: Мовлення є формою актуального існування мови. Мовлення не існує поза мовою, але і сама мова залишається живою лише за умови активного використання людьми. У процесі опанування іноземної мови існує загроза зосередження на проміжних завданнях, як-от вивчення слів, граматичних правил. Такий підхід, звісно, дає свої результати у отриманні певних знань і навичок, проте не розвиває уміння висловлювати власну думку, реагувати на конкретну мовленнєву ситуацію, підтримувати розмову. Потреба вдосконалювати мовлення існує на кожному етапі вивчення мови і при належному підході досягається за короткий час навіть при мінімальній граматичній і лексичній компетентції.

Тема 11. Інтерактивні презентації у Power Point. Прості кроки до цікавих уроків.

Ключові питання теми: Сучасні мультимедійні технології вивчення української мови та літератури. Прості кроки та цікаві ідеї для презентацій, Створення вікторин, ігор, інтерактивних аркушів у Power Point

Тема 12. Ефективні методи запам'ятовування. Розвиток уваги та зосередженості учнів.

Ключові питання теми: Сучасна школа відчуває потребу в отриманні практичних знань та умінь, зрозумілих алгоритмів роботи, що допоможуть покращувати пам'ять та увагу

Тема 13. Розширення візуальної сприйнятливості у навчальному процесі

Ключові питання теми: 1. Як створити ментальну карту за допомогою застосунків: онлайн і офлайн 2. Якісний візуальний контент для вчителя 3. Гайд: що? навіщо? як? на прикладі історії або громадянської освіти

Тема 14. Розкриття мовного потенціалу: інноваційна освіта з англійської мови для 5 класу в НУШ.

Ключові питання теми: Молодь вивчає іноземну мову по-іншому, ніж діти або дорослі. Саме тому, сьогодні ми будемо говорити на англійській про англійську. Дізнаємось більше про те, як ефективно і різноманітно планувати уроки. Які фактори впливають на уроки. Як полюбити чужу культуру, не зраджуючи своїй. Відповіді на ці та інші питання ми охоче

представимо Вам на нашому онлайн-семінарі.

Тема 15. Надихаємо учнів до навчання: лайфхаки для цікавих уроків.

Ключові питання теми: 1. Як створити ментальну карту за допомогою застосунків: онлайн і офлайн 2. Якісний візуальний контент для вчителя 3. Гайд: що? навіщо? як? на прикладі історії або громадянської освіти

Тема 16. Покращення пам'яті: дослідження процесів та методів запам'ятовування.

Ключові питання теми: Під час тренінгу педагога матимуть змогу ознайомитися з процесами пам'яті та навчитися методам ефективного запам'ятовування

Тема 17. Революція в класі: Додатки Google для оптимізації навчального процесу.

Ключові питання теми: Під час пандемії та війни сучасна освіта зіткнулась із проблемою організації дистанційного та змішаного навчання, організацією синхронного та асинхронного дистанційного навчання, проблемою освітян були вибір платформи та недостатня обізнаність з їх використання. Про переваги та плюси платформ для дистанційного навчання

Тема 18. Впровадження Державного стандарту базової середньої освіти на уроках Іноземної мови НУШ

Ключові питання теми: Використання ігор на уроках іноземної мови допомагає вчителю глибше розкрити особистісний потенціал кожного учня, його позитивні особисті якості: працелюбність, активність, самостійність, ініціативність, вміння працювати в співробітництві, а також зберегти й зміцнити навчальну мотивацію.

Тема 19. Віртуальні інструменти для взаємодії та контролю знань на дистанційному уроці: швидке опитування та зворотній зв'язок учнів

Ключові питання теми: в отриманні практичних знань та умінь, чіткого зрозумілого алгоритму роботи з сучасними онлайн інструментами для створення тестувань Classtime і Plickers

Тема 20. Оцінка рівня знань учнів за допомогою онлайн-тестів та опитування на дистанційному уроці: засоби та рекомендації для педагогів.

Ключові питання теми: в отриманні практичних знань та умінь, чіткого зрозумілого алгоритму роботи з сучасними онлайн інструментами для створення тестувань Classtime і Plickers

Тема 21. Сфери розвитку особистості та безпечне інклюзивне навчальне середовище на уроках англійської мови НУШ

Ключові питання теми: Перевернуте навчання Робота з травмами

Тема 22. Форми та методи організації діяльності учнів на уроках англійської мови

Ключові питання теми: - Методичні основи викладання англійської мови; - Стратегія розвитку комунікативних навичок; - Інноваційні методи навчання англійської мови; - Сучасні підходи до організації уроку: комунікативний, діяльнісний, інтегрований.

Тема 23. Методика викладання німецької мови в НУШ: різноманітність методів і технік.

Ключові питання теми: Цілі та досягнення в НУШ. Методика

змішаного навчання. Підходи для впровадження інклюзивного навчання на уроках іноземної мови.

Тема 24. Особливості застосування іншомовної літератури на уроках іноземної мови

Ключові питання теми: - Як підсилити читацьку складову - Як урізноманітнити навчальний матеріал з іноземної мови - Цифрові сервіси на допомогу застосування іншомовної літератури на уроках іноземної мови

Тема 25. Зарубіжна література на уроках іноземної мови: методи та стратегії для активізації навчального процесу

Ключові питання теми: - Як підсилити читацьку складову - Як урізноманітнити навчальний матеріал з іноземної мови - Цифрові сервіси на допомогу застосування іншомовної літератури на уроках іноземної мови

Тема 26. Сучасні методи та підходи до викладання німецької мови в НУШ: від змішаного навчання до інклюзії

Ключові питання теми: Цілі та досягнення в НУШ. Методика змішаного навчання. Підходи для впровадження інклюзивного навчання на уроках іноземної мови.

Тема 27. Німецька мова - світ без бар'єрів: створення інклюзивного середовища на уроках іноземної мови.

Ключові питання теми: Створення безбар'єрного простору на уроках німецької мови; Використання інтерактивних та ігрових методик для підтримки інтересу всіх учнів; Формування в учнів цінностей толерантності, взаємоповаги та взаємодопомоги через вивчення іноземної мови. Оцінювання НУШ.

Тема 28. Навчання діалогу та співпраці: розвиток комунікативних навичок на уроках іноземної мови в інклюзивному середовищі

Ключові питання теми: Створення безбар'єрного простору на уроках німецької мови; Використання інтерактивних та ігрових методик для підтримки інтересу всіх учнів; Формування в учнів цінностей толерантності, взаємоповаги та взаємодопомоги через вивчення іноземної мови. Оцінювання НУШ.

Тема 29. Види діяльності для забезпечення опрацювання груп результатів на уроках іноземної мови у 8 класі НУШ

Ключові питання теми: □ Актуальність інтегрованого підходу до навчання іноземної мови у 8 класі НУШ. □ Основні вимоги Державного стандарту щодо груп результатів навчання. □ Роль учителя у формуванні компетентного користувача іноземної мови. - Огляд груп результатів та їхня практична реалізація □ Використання технік активного читання Close Reading, Jigsaw Reading. □ Методи розвитку критичного мислення через аналіз текстів та мультимедійних матеріалів. □ Робота з онлайн-платформами для розширення словникового запасу. - Мовленнєві результати розвитку навичок говоріння, письма, аудіювання, читання □ Комунікативні ігри, рольові ситуації та дебати. □ Використання інтерактивних завдань Padlet, Quizlet, Kahoot для відпрацювання лексики та граматики. □ Використання аудіо- та відеоматеріалів для покращення аудіювання та вимови. - Соціально-афективні результати командна робота, співпраця, емоційний інтелект □ Проектна діяльність: міжнародні листування, віртуальні екскурсії, робота в парах і групах. □ Використання колаборативного навчання та технологій Google Docs, Jamboard. □ Розвиток навичок емпатії через обговорення культурних аспектів. - Міжпредметні результати інтеграція з іншими предметами, STEAM-освіта □ Мовні квести з елементами історії, географії, мистецтва. □ Інтеграція іноземної мови та природничих наук через дослідницькі завдання. □

Використання проєктів, що поєднують іноземну мову з ІТ та мистецтвом.

Тема 30. Роль штучного інтелекту у викладанні англійської: нові перспективи для вчителя

Ключові питання теми: Заохотити вчителів відкрити для себе нові можливості, які надає штучний інтелект у викладанні англійської мови. Учасники дізнаються: як ШІ може полегшити планування уроків і створення навчальних матеріалів; які інструменти ШІ допомагають підвищити мотивацію та залученість учнів; реальні кейси успішної інтеграції технологій у викладання.

Тема 31. Захоплива подача матеріалу на уроках іноземних мов. Інструменти ШІ для підвищення ефективності навчання англійської.

Ключові питання теми: Заохотити вчителів відкрити для себе нові можливості, які надає штучний інтелект у викладанні англійської мови. Учасники дізнаються: як ШІ може полегшити планування уроків і створення навчальних матеріалів; які інструменти ШІ допомагають підвищити мотивацію та залученість учнів; реальні кейси успішної інтеграції технологій у викладання.

Тема 32. Від “I don’t understand” до впевненого слухання: як навчити дітей чути живу англійську через відео.

Ключові питання теми: Зміст програми спрямований на усвідомлення ролі аудіювання як ключової складової іншомовної комунікативної компетентності та аналіз типових труднощів, з якими стикаються учні під час сприймання автентичного мовлення на слух. У межах програми розглядається поняття автентичного відеоконтенту, його дидактичний потенціал та можливості використання на уроках англійської мови. Особлива увага приділяється перевагам застосування відео ВВС як джерела якісного автентичного мовлення, а також критеріям добору відеоматеріалів з урахуванням вікових та мовних особливостей учнів. Окремий блок програми присвячено авторському підходу до роботи з відео, який передбачає чітку структуру та методичні принципи організації аудіювання на різних етапах уроку. Розкривається роль авторських дидактичних карток як ефективного інструменту активного аудіювання, що сприяє формуванню стратегій слухання, підвищенню мотивації учнів та розвитку навичок усвідомленого сприймання іншомовного мовлення.

Тема 33. Формування навичок аудіювання на уроках англійської мови через автентичне відео: авторський підхід учителя

Ключові питання теми: Зміст програми спрямований на усвідомлення ролі аудіювання як ключової складової іншомовної комунікативної компетентності та аналіз типових труднощів, з якими стикаються учні під час сприймання автентичного мовлення на слух. У межах програми розглядається поняття автентичного відеоконтенту, його дидактичний потенціал та можливості використання на уроках англійської мови. Особлива увага приділяється перевагам застосування відео ВВС як джерела якісного автентичного мовлення, а також критеріям добору відеоматеріалів з урахуванням вікових та мовних особливостей учнів. Окремий блок програми присвячено авторському підходу до роботи з відео, який передбачає чітку структуру та методичні принципи організації аудіювання на різних етапах уроку. Розкривається роль авторських дидактичних карток як ефективного інструменту активного аудіювання, що сприяє формуванню стратегій слухання, підвищенню мотивації учнів та розвитку навичок усвідомленого сприймання іншомовного мовлення.

Тема 34. Англійська з вересня: ігрові й цифрові інструменти для мотивації

Ключові питання теми: Опрацюємо ігрові техніки, гейміфікацію, цифрові застосунки для вивчення лексики й говоріння, формати парної та групової роботи, прийоми утримання уваги та оцінювання комунікативних умінь учнів.

Тема 35. Сучасний урок іноземної: як утримати увагу класу з перших занять

Ключові питання теми: Опрацюємо ігрові техніки, гейміфікацію, цифрові застосунки для вивчення лексики й говоріння, формати парної та групової роботи, прийоми утримання уваги та оцінювання комунікативних умінь учнів.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи:

1. Закон України Про вищу освіту
2. Закон України Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій
3. Закон України Про дошкільну освіту
4. Закон України Про загальну середню освіту
5. Закон України Про інноваційну діяльність
6. Закон України Про наукову і науково-технічну діяльність
7. Закон України Про наукову і науково-технічну експертизу
8. Закон України Про освіту
9. Закон України Про позашкільну освіту
10. Закон України Про професійно-технічну освіту
11. Концепція розвитку післядипломної освіти в Україні
12. Національна доктрина розвитку освіти
13. Положення про державний вищий навчальний заклад
14. Положення про дистанційне навчання
15. Положення про інститути післядипломної педагогічної освіти
16. Положення про організацію навчального процесу
17. Постанова кабінету міністрів України від 28.03.2002 № 379 Про затвердження Державної програми "Вчитель"

Основна література:

1. Автономія як шлях до ефективного менеджменту школи. Методичні рекомендації. / Сейтосманов А., Фасоля О., Мархлевські В. Київ, 2019, 47 с.
2. Айві А. Цілеспрямоване інтерв'ювання і консультування: сприяння розвитку клієнта. Пер. з англ. Київ.: Сфера, 1998. 342 с.
3. Алгоритм дій місцевих органів виконавчої влади органів місцевого самоврядування, органів управління освітою, керівників закладів освіти щодо забезпечення укриття учасників освітнього процесу. URL: <https://bit.ly/3YnKDDS>
4. Біла книга. Діяльнісний підхід у школі./ Р. Паркер, Б.С. Томсен. The LEGO Foundation, 2019. 75 с. URL: <https://cutt.ly/H1FE8Wy>
5. Богомолець О. В. та ін. Екстрена медична допомога (догоспітальні протоколи) : посібник / за ред. Богомолець О.В., Рошдіна Г.Г. Київ : Юстон, 2016. 211 с.
6. Богомольний Б.Р., Кононенко В.В. Медицина екстремальних ситуацій: навч. посіб. Одеса: Одеський держ. мед. ун-т, 2001. 412 с. URL: <https://bit.ly/3VурwоI>
7. Борисенко В. Інтегроване навчання: тематичний і діяльнісний підхід. 2017. URL: <https://bit.ly/3hxpBSJ>

8. Бріер Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
9. Гайдученко С. О. Мотивація персоналу. Харків : ХНУМГ, 2013. 111 с.
10. Гра по-новому, навчання по-іншому : методичний посібник /упор. О. Рома. The LEGO Foundation, 2018. 44 с. URL: <https://cutt.ly/70zsIND>
11. Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Іщенко Т. Д., Мельничук Т. Ф., Чуприк Н. В., Анохіна А. П. Етика ділового спілкування. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 344 с.
12. Гуревич Р. С. Формування інформаційної компетентності майбутніх учителів засобами мультимедійних технологій. Наукові записки. Серія: Педагогіка. 2007. С. 38-41.
13. Даниленко Л.І. Інноваційні технології у профільному навчанні старшокласників: навч.- метод. посібник. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПП, 2015. 92 с.
14. Даниленко Л.І. Пізнавальні завдання до розділу «Біологічні основи поведінки людини»: навч.-методичний посібник /авт.-укладач Л.І. Даниленко. Черкаси: Редакційно-видавничий відділ Черкаського ОІПОПП, 2013. 64 с.
15. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти «Нова українська школа» : Постанова КМУ від 04.04.2018 № 237 (зі змінами від 05.07.2024 №796). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/237-2018-%D0%BF#Text>
16. Дитяча та юнацька психотерапія. Теорія і практика в сучасних наукових дослідженнях / За заг. ред. Г. Католик. Колективна монографія. Львів : Астролябія, 2012. 312 с.
17. Дії населення в умовах надзвичайних, несприятливих побутових та нестандартних ситуацій: практичний посібник / М.А. Скидан, О.М. Євдін, В.М. Могильниченко, О.В. Горіцький, О.П. Жихарев, О.М. Крикун; За заг. редакцією к.м.н. М.А. Скидана. Київ: Атіка-Н, 2007. 92 с.
18. Зеленська Л. Д. Мовно-комунікативна компетентність учителя-коуча, ментора, тьютора, фасилітатора (на прикладі програми «Освітологія»). Молодь і ринок. № 9(195). 2021 С. 16-20. 28.
19. Інновації, що приносять результат / упоряд. Т. М. Загорулько. Харків : Основа, 2016. 158 с.
20. Інструменти для оцінювання рівня безпеки, комфорту та здоров'я школи і планування змін. URL: <https://bit.ly/3kLtGkM>
21. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152с.
22. Коберник О. М. Проективна педагогіка і національна школа. Шлях освіти. 2006. № 7. С. 7-9.
23. Менеджмент та маркетинг в сучасних освітніх організаціях: колект. навч. посіб. / Авт. колектив: за ред. З.В. Рябової. - Київ : НАПН України, Ун-т менедж. освіти, 2021.-273 с.
24. Мова і міжкультурна комунікація : теорія та практика : колективна монографія / за наук. ред. Н. Сизоненко. Київ: Вид-во Ліра-К, 2020. 256 с.
25. Новак В. О. Організаційна поведінка: підручник / В. О. Новак, Т.Л.Мостенська, О. В.Ільенко. Київ: Кондор, 2013. 498 с.
26. Онопрієнко О. Дидактико-методичні засади контролю і оцінювання навчальних досягнень молодших школярів : монографія . Київ : Педагогічна думка, 2020. 400 с.
27. Організація роботи з розв'язання проблеми насильства в школі: навчально-методичний посібник / упорядники: Дубровська Є. В., Ясеновська М. В.; редакційна група: Алексєєнко М. К., Дендебера М. П., Соловійова О. Д. Київ: Huss, 2011. 96 с.
28. Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади / О. Кириленко, Б. Малиняк, В. Письменний, В. Русіц // Асоціація міст України. - К., ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ»,

- 2015.-396 с.Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч. посіб. Г. П. Васянович. - Львів : Сподом, 2010.-420 с.
29. Поспелова Т. Розвиток лідерського потенціалу керівника закладу середньої освіти : навч. посіб. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2016. 36 с.
 30. Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності: наказ МОН України від 10.12.2021 № 1340. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://bit.ly/3XRhd0W>
 31. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
 32. Про позашкільну освіту : Закон України від 22.06.2000. №1841-III. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2000, № 46, ст. 393. Режим доступу: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
 33. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 05.12.2015 № 389-VIII-XII. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст. 250. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
 34. Пушкарьова Т. О. Педагогічне проектування в системі загальної середньої освіти: теорія і практика: монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 308 с.
 35. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с.
 36. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik / Упорядники: Тамара Михайлівна Сорочан, Марина Іванівна Скрипник; навч.-метод. посіб.; Держ. вищ. навч. зал. «Ун-т менедж. освіти». Київ, 2016. 231 с. URL: <https://bit.ly/3j19Fso>
 37. Хоружа Л. Л. Етичний розвиток педагога : навчальний посібник / Л. Л. Хоружа. - К. : «Академвидав», 2012. - 208 с.
 38. Читай, міркуй, твори: інтегровані компетентнісно орієнтовані завдання для учнів 3-4 класів Нової української школи / С. Гаряча, Л.Добровольська, В.Андросова. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 68 с.
 39. Щодо нагальних питань впровадження Закону України «Про повну загальну середню освіту» : лист МОН від 08.04.2020 №1/9-201. URL: <https://bit.ly/3wlUDiR>
 40. Яценко Т.О. Формування читацької компетентності учнів як головна проблема шкільного літературного навчання. Наукові записки, 2009. № 1. С. 69-71.
 41. Adizes I. Corporate Lifecycles: How and Why Corporations Grow and Die and What to Do about it. Englewood Cliffs., N.J.: Prentice Hall, 1989, 384 p.
 42. Díaz-Corralejо, J. La pédagogie différenciée dans le cadre de l'enseignement/ apprentissage du Français Langue Étrangère (Fle). URL: <http://surl.li/dymtd>
 43. Profil européen pour la formation des enseignants de langue étrangère : un cadre de référence (Le Guide). URL: <http://surl.li/ealao>
 44. Pynoos Robert S. & Nader Kathi (1988). Psychological first aid and treatment approach to children exposed to community violence: Research implications. Journal of Traumatic Stress, volume 1, pages 445-473.
 45. Sullivan, K. (2015). An Application of Family Stress Theory to Clinical Work with Military Families and Other Vulnerable Populations. Clinical Social Work Journal, 43(1), 89-97.

Додаткова література:

1. Бондарчук О.І., Нежинська О.О. Лідерство у діяльності керівника освітньої організації: спецкурс для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти. Київ, 2017. 36 с.
2. Бурдун В.М. Стратегічне планування. Енциклопедичний словник з

державного управління / уклад.: Ю. П.Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. Київ : НАДУ, 2010. 820 с.

3. Державний стандарт початкової освіти : постанова КМУ від 21.02.2018 № 87 (у редакції постанови КМУ від 24.07.2019 №688). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF>
4. Закони екології Коммонера. URL: https://pidru4niki.com/1960120837942/ekologiya/zakoni_ekologiyi_kommonera
5. Календар морально-патріотичних цінностей сучасного школяра: науково-методичний посібник / Н.М. Степанова, В.С. Кудін. Черкаси : видавець Чабаненко Ю.А., 2020. 152 с.
6. Конституція України. Основний закон. Київ, 1996. URL: <https://bit.ly/3WI5vu3>
7. Ощепко Т.В. Професійна компетентність керівника загальноосвітнього навчального закладу. URL: <https://bit.ly/3vbYtQA>
8. Скрипник М. І. Технології професійного розвитку педагогів: методичний poradnik. Київ, 2016. 231 с.
9. Управлінська діяльність керівника навчального закладу : [навч. посібн.]. Вінниця, 2018. 196 с.